

Vladimír Lemon a hudba v korespondenci z let 2009–2010

Herold Ivan

Anesteziologicko-resuscitační oddělení, Oblastní nemocnice Mladá Boleslav, a. s.

Anest. intenziv. Med., 25, 2014, č. 3, s. 255–258

SOUHRN

Ve výňatcích z osobní korespondence s Vladimírem Lemonem představuje autor odborné veřejnosti skrytou hudební tvář významné osobnosti české anesteziologie a resuscitace.

KLÍČOVÁ SLOVA

historie medicíny – hudba

ABSTRACT

Herold I.: Vladimír Lemon and Music

Author relates to professional community hidden musical face of influential pioneer of Czech Anaesthesiology and Resuscitation through parts of his personal correspondence with Vladimír Lemon.

KEYWORDS

history of medicine – music

„Od útlého dětství jsem chtěl být lékařem, nikdy jsem ani na okamžik nezakoketoval s jiným povoláním. Hudba mi dávala sílu k náročnému celoživotnímu studiu a medicínské práci.“

V. Lemon

ÚVOD

Primář MUDr. Vladimír Lemon zasvětil svůj život medicíně i hudbě. Profesor Jiří Pokorný se ve svých vzpomínkách věnoval především jeho významu pro odbornou komunitu a pominul jeho muzikantství [1]. Vladimír Lemon byl vášnivým hudebníkem, duší kladenského lékařského kvarteta, sbormistrem berounského pěveckého sboru a komponistou. I v pozdním věku – již na odpočinku v milovaném rodném Hýskově – se jako regenschori staral o úroveň kostelního sborového zpěvu [2].

Vladimír
Lemon

V rozhovoru pro internetový magazín Vladimír Lemon sám uvedl: „.... do penze jsem odešel v roce 1988. Rok jsem ale ještě do nemocnice dvakrát týdně docházel na krční oddělení, kde operují dětské pacienty. Potom jsem se už však naplno věnoval hudbě, protože to je můj největší koníček. Náš rod Lemonů, to byli totiž vždycky muzikanti. Léta jsem hrál na housle v kladenském smyčcovém kvartetu, pak i v orchestru v Berouně. Tam jsem byl i sbormistrem smíšeného sboru Slavoš. Dnes pravidelně hraji na vítání občánků u nás v Hýskově....“ [3].

Vladimíra Lemonu jsem měl možnost blíže poznat jako inspirujícího mentora, charismatického lékaře a člověka s velkou hudební duší. Po odchodu z funkce krajského odborníka jsme spolu vedli korespondenci, která v posledních letech jeho života byla častější a osobnější. Věnoval se v ní vzpomínkám na uplynulou profesní kariéru, budování oddělení v kladenské nemocnici a etablování nového oboru anesteziologie a resuscitace na celostátní úrovni. V korespondenci z let 2009–2010 plynule

přecházel ze vzpomínek na profesionální dráhu chirurga a anesteziologa do světa hudby.

Vybrané části korespondence jsem seřadil tak, že popisují jeho rodící se vztah k hudbě, účast v kladenském lékařském smyčcovém kvartetu a spolupráci s Heroldovým klubem v době své vrcholné odborné aktivity. Zlatým hřebem jeho houslové kariéry bylo zajištění hudebního společenského programu na 3. evropském anesteziologickém kongresu v Praze v roce 1970. Po odchodu do důchodu se věnoval sborníkování berounského smíšeného pěveckého sboru Slavoš. Na sklonku života, v době, kdy mu nemoc neumožňovala hru na housle ani zapisování notové partitury, došlo nečekaně k významnému ocenění jeho komponování.

HUDEBNÍ ZAČÁTKY

Vladimír Lemon se začal učit na housle v 7 letech, v gymnaziálním sboru hrál na kontrabas a později na violoncello a již v 15 letech (v roce 1938) hrál na harmonium při bohoslužbách církve československé [4].

„...Když mi bylo 13 let, vyhrál jsem v konkursu nádherné italské housle, dílo žaka Antonia Stradivariho Domenica Montagnana z r. 1729. On založil benátskou houslařskou školu a tyto housle jsou až z Benátek. Hrál jsem na ně rád během dospívání, ale přesto, když to bylo v gymnaziálním orchestru někdy třeba, odskočil jsem si ke kontrabasu nebo k violoncellu, které houslistovi příliš nesvědčí...“.

KLADENSKÉ „LÉKAŘSKÉ“ KVARTETO

Primáři Kladenského kvarteta byl od března 1953 až do roku 1976, kdy po úmrtí dvou členů činnost komorního souboru skončila. Do roku 1988 byl členem symfonického orchestru Domu kultury v Kladně [4].

V kvartetu hraje Vladimír Lemon na housle mistra Bittnera, na sekundující housle ředitelka kladenské hudební školy Milena Rajchrtová, na violoncello primář chirurgického oddělení kladenské nemocnice MUDr. Jiří Jirásek, CSc. a na violu Miroslav Moravec, violista FOK.

„...Nejkrásnější, co jsem v hudbě zažil a prožil, byla léta smyčcového kvarteta. V březnu 1953 zemřel Stalin a v rádiu se 14 dní hrála jen přismutnělá vážná hudba. Tehdy se nějak sešli tři kolegové, všichni tři hrávali v kvartetech a tato hudba v nich zapálila touhu prožít to znovu, chyběly jim jen první housle. Někdo je poslal za mnou – já štěstím bez sebe, jsem samozřejmě kývl. Tak vzniklo „lékařské“ kladenské kvarteto. Ty úvozovky

jsou proto, že violista byl inženýr chemie, ne lékař. Zato ale měl obrovský kvartetní archiv (3 stěny velkého pokoje, co bylo pro tento obor napsáno).

Asi po měsíci se na něj obrátilo ROH Poldovky, zda bychom zahráli na nějaké celostátní schůzi ROH konané na Poldovce. A tak jsme první hráli veřejně. To bylo dobře, protože hrát veřejně je odpovědnost a nutí k preciznímu studiu. Jinak všechna taková sdružení zůstanou na úrovni Hausmusik.“

SPOLUPRÁCE S HEROLDOVÝM KLUBEM

„...Dověděl se o nás Heroldův klub, spolek pro pěstování komorní hudby (Herold byl violista slavného českého kvarteta: Hoffmann, Suk, Herold, Zelenka). Předsedou tehdy byl Arnold Jirásek, po něm pak vinohradský chirurg profesor Emerich Polák. Proto koncerty byly většinou ve Smetanově muzeu na Novotného lávce nebo Na Bertramce, ale také v posluchárnách Jiráskovy kliniky nebo Polákovy kliniky, když bylo třeba. Pro Heroldův klub jsme hráli jednou za kvartál. Na Kladně jsme hráli jen dvakrát, třikrát do roka buď v Galerii, nebo v kulturním domě na Sítne. Protože jsme cvičili (dvakrát týdně) většinou v knihovně nemocnice, hráli jsme velmi často také v posluchárně nemocnice (120 míst) pro pacienty...“.

3. EVROPSKÝ ANESTEZIOLOGICKÝ KONGRES V PRAZE

„...V roce 1970 (31. 8.–4. 9. 1970) se konal v Praze 3. evropský anesteziologický kongres a všechny takové podniky musely státní kase přinést nějaké dolary. Proto se na mne obrátil doc. Hoder s výzvou, abychom na Bertramce pro zahraniční hosty měli koncert a vstupné by bylo 1 dolar. Bylo tam 250 hostů. Koncert byl na salla terena, tedy venku, a bylo tam plno. Hráli jsme od W. A. Mozarta Solisten Kvartet, od Franze Schuberta Es dur Kvartet a po přestávce od Antonína Dvořáka F dur Kvartet, tzv. americký.

Koncert uvedl violista ing. Protiva česky, anglicky, německy, francouzsky a vždy nakonec zaznělo, že lékaři z Kladna hrají lékařům z Evropy (ale byli tam i Kanaďané a jiní). Protože Dvořáka jsme měli v krvi a nazpaměť, hráli jsme ho tedy zpaměti a přidali jsme menuet (zpaměti) z Malé noční hudby. Ještě druhý den mne zastavili mnozí večerní posluchači a o koncertu mluvili s nadšením. My jsme se na tento koncert připravili důkladně, když jsme věděli, že je to pro lékaře a ti jsou velmi často muzikanti – celé tři týdny před koncertem jsme si vzali dovolenou a u rybníků Shoř u Čimelic jsme s rodinami stanovali. Cvičili jsme 4 hodiny (8–12) dopoledne a 4 hodiny (14–18) odpoledne. Bylo to krásné. Druhý den mne poznal (i v civilu) jeden Bavorák a chválou na koncert se rozplýval a končil:

Oslava 60. narozenin Vladimíra Lemona v kladenské nemocnici

„...mit solchen Akcent können nur Tschechen spielen!“

Bohužel v létě r. 1976 na infarkt myokardu náhle zemřel náš sekundista Dr. Barták, a protože kvartet není jen muzika, ale krásné přátelství čtyř lidí a jejich rodin současně, ukončili jsme kvartet, protože se to jinak nedalo! Dnes už jsme zůstal sám a vzpomínky. Ti tři hrají někde na růžovém obláčku, zatím trio a na mne opozdilce určitě čekají...

Kostel Narození Panny Marie v Hýskově

SBORMISTREM BEROUNSKÉHO PĚVECKÉHO SMÍŠENÉHO SBORU

S vedením pěveckého sboru měl Vladimír Lemon zkušenosti již v raném mládí. Jako patnáctiletý muzikant založil v roce 1938 čtyřicetičlenný smíšený pěvecký sbor, s nímž za doprovodu orchestru pak o Vánocích téhož roku provedl Rybovu II. českou vánoční mši. V roce 1947 provedl vánoční mši i v Hýskově.

Po ukončení profesionální lékařské dráhy působil v letech 1994–1998 jako sbormistr berounského pěveckého smíšeného sboru Slavoš. Původní berounský zpěvácký sbor Slavoš (1861–1947) spolupracoval v době svého vzniku i s Bedřichem Smetanou. Novodobá historie Slavoše začala až po 25leté přestávce na podzim roku 1973, kdy vznikl v Berouně smíšený sbor dospělých, tehdy pod názvem Česká píseň. Po roce 1989 se sbor vrátil znovu k původnímu názvu Slavoš. Po úmrtí prvního sbormistra Milana Pospíšila v roce 1994 mohla práce souboru Slavoš pokračovat dál, díky ochotě a obětavosti MUDr. Vladimíra Lema, který se ujal řízení sboru (1994–1998). V září 1995 sbor hostoval v holandském Rijksvijku v kostele sv. Bonifáce. Pod Lemonovým vedením oslavil sbor 3. října 1998 čtvrtstoletí svého působení na berounské kulturní scéně. Repertoár sboru tvořily skladby Faurého, Dvořáka, Smetany, Händela, Haydna, Charpentiera, Theodorakise, Bacha, Brucknera,

Brahmse, Mozarta, Lema, Zvonaře, Monteverdiho a Volksliedera [4].

V té době Vladimír Lema již ale značně omezovala nemoc.

„...V roce 2000 jsem skončil se hrou v komorním orchestru. Už nejsem schopen hrát na housle pro dušnost. Dříve jsem psal muziku (sbory, úpravy různé pro orchestry), teď pro degeneraci žluté skvrny nevidím, zda notu píše na partiturovém papíře na řádku nebo na linku. Takto mi zbylo jenom poslouchat muziku na CD.“

KOMPONISTA – KONCERT PRO PAPEŽE BENEDIKTA XVI.

Dokladem bohaté komponistické činnosti Vladimíra Lema je publikace města Beroun z roku 2001 – Vladimír Lemon: Pět smíšených sborů [4]. Zahrnuje notové záznamy jeho chrámové hudby (Otče náš, buď Vůle Tvá! Modlitba v pokoře), úpravy lidových písní (Na tom bošileckém mostku, Tancuj, tancuj), koled a vánočních zpěvů (Hýskovské Vánoce) a píseň (Lidice). První skladbě se dostalo nečekaně významného ocenění.

„...v dopise jsem se s Tebou rozloučil v pátek 25. září (2009). V neděli, jsem si pustil televizi, když právě do Vladislavského sálu vstupovala sála suita papežova sboru spolu s univerzitními hodnotáři i s insigniemi. Jen se usadili, vstupoval a řadil se Akademický smíšený sbor. Asi tak 50–60 vysokoškolských studentů-zpěváků, aby tak uvítali hlavu katolické církve. O tomto jsem od jedné zpěvačky věděl a chtěl jsem si je poslechnout, protože měli vynikající pověst. Ale víc mi neřekla. V sále seděl i prezident republiky. Najednou jsem v naprostém tichu uslyšel velmi slabě ladičkový zvuk kvintakordu v G dur a na pokyn sbormistra zazněl sbor. Myslel jsem si, že spadnu ze židle. Oni zpívali můj Otče náš, modlitba v pokoře. Jím uváděli své vystoupení. Pak zpívali krásně pro sbor upravenou 4. biblickou Antonína Dvořáka (tento klenot) a pak ještě tři nádherně udělané národní písně. Bylo to skvělé! Při jejich odchodu sál tleskal a vydatně tleskal i sám svatý otec. Nezlob se, že tě s tím otravuju, ale já byl tím nečekaným překvapením potěšen a mohl-li říci i poctěn. Navíc to provedení bylo bezchybné, a promyšlené i procítěné. Ten sbor jsem napsal v roce 1992 a za okolností, které ti sdělím příště. Dnes už mne máš určitě nad hlavu VI.“

Hýskovské Vánoce, Vladimír Lemon [4]

Pěvecký sbor Slavoš (4. 5. 1995) se sbormistrem V. Lemonem (první zleva)

POSLEDNÍ ŘÁDKY

„... V přání mi přeješ hudbu. Od útlého dětství jsem chtěl být lékařem. Někdy ani na okamžik jsem nekoketoval s jiným povoláním. Hudba mi dávala

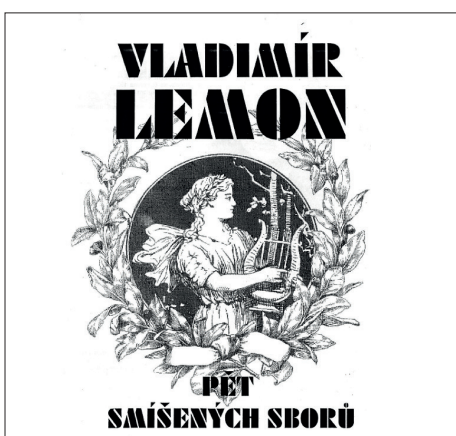
HISTORIE OBORU

Pěvecký sbor Slavoš se sbormistrem V. Lemonem ve svém středu

Setkání akademické obce ve Vladislavském sále pražského hradu na počest návštěvy papeže Benedikta XVI. (27. 9. 2010)

Vladimír Lemon: Pět smíšených sborů [4]

Otče náš, buď vůle Tvá!
Modlitba v pokoře

Moderato
(Provedení dle citu sbormistra) Hudba: Vladimír Lemon

Vladimír Lemon: Otče náš, modlitba v pokoře [4]

sílu k náročnému celoživotnímu studiu a medicínské práci. Během 20 let chirurgie a pak 20 let AR jsem napsal a přednesl více než 100 prací, napsal pro Krátký film scénáře pro 14 filmů a diafilmů pro práci sester na ARO. Jarmila Drábková napsala učebnici anesteziologie pro sestry a já učebnici resuscitační péče. Také několik kapitol do učebnice AR pro lékaře! Toto všechno se mi ztratilo při stěhování z kladenského bytu do Hýskova. Dnes mám jen I. a II. vydání učebnice chirurgie (Obecná a Speciální chirurgie) pro střední a vyšší zdravotnické školy, co jsem napsal až v Hýskově. Ztratilo se s tím i všechno, co jsem napsal pro smíšené sbory, dvě české národní mše, řada sborových úprav národních písní. Mám tak jen vše po roce 1986. Nevím, kde to všechno je, nebo kdo to má. (z 10. 1. 2010)

Na okolnosti napsání sborové písně *Otče náš, modlitba v pokoře* již v naší korespondenci nedošlo. Ale kvarteto na růžovém obláčku téměř jistě opět hraje spolu.

LITERATURA

1. Pokorný, J. sen. *Vladimír Lemon*.
2. Lemon, V. Vývoj anesteziologie a resuscitace v kladenské ne-

mocnici a vzpomínky primáře MUDr. Vladimíra Lemony. *Anest. intenziv. Med.*, 24, 2012, s. 290–296.

2. Výbor ČSARIM: Zemřel MUDr. Vladimír Lemon. *Anest. intenziv. Med.*, 24, 2012, s. 282.

3. Lemon, V. *Medicina je především služba lidem a nikoliv kšeft*. Magazin E15 (MF) 9. 6. 2009. Dostupné na [www: http://magazin.e15.cz/regiony/medicina-je-predevsim-sluzba-lidem-a-nikoliv-kseft-rika-vladimir-lemon-857610](http://magazin.e15.cz/regiony/medicina-je-predevsim-sluzba-lidem-a-nikoliv-kseft-rika-vladimir-lemon-857610)

4. **Vladimír Lemon: Pět smíšených sborů**. Vydalo město Beroun, duben 2001.

Poděkování: MUDr. Vladimíru Lemonovi, jr., a MUDr. Petru Šimáčkovi za poskytnutí fotografie kladenského kvarteta.

Spolku Slavoš Beroun (paní Jitce Novotné) za poskytnutí materiálu (Slavoš, Smíšený pěvecký sbor Beroun, 1973–2013: 40 let činnosti a publikace města Beroun – Vladimír Lemon: Pět smíšených sborů.

Adresa pro korespondenci:

MUDr. Ivan Herold, CSc.

Oblastní nemocnice Mladá Boleslav, a. s.
V. Klementa 147, 293 01 Mladá Boleslav
e-mail: ivan.herold@onmb.cz